

6. Черемісін О. В. Міське самоврядування на Півдні України в 1785–1917 рр. Херсон: «Олді-плюс», 2017. 581 с.

7. Стешенко Л. С. Витоки державницької теорії місцевого. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2016. Вип. 31. С. 133–146

8. Городовое положение 16 июня 1870 г. Полное собрание законов Российской империи. СПб.: Тип. 2 отд. Е. И. В. Канцелярии, 1873. Собр. 2. Т. XXXXV. Отд. 1. С. 820–839

УДК: 94 (620)

Дар'я ВДОВИЧЕНКО,

здобувачка 3 курсу спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.03
Історія Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ,
науковий керівник: Михайленко Г., к.іст.н., доцентка

МААТ ТА ОБРАЗ СВІТУ У ЄГИПЕТСЬКИХ КОСМОЛОГІЧНИХ ВІРУВАННЯХ

***Анотація.** Стаття розглядає концепцію «маат» в єгипетській культурі і релігії, її вплив на вірування, космологію та сприйняття часу. З'ясовуються ролі фараонів, богів і природних явищ у підтримці маату та стабільності всесвіту.*

***Ключові слова:** маат, єгипетська культура, релігія, космологія, час, фараон.*

У світі, де культурні та релігійні традиції мають значний вплив на сприйняття суспільства, розуміння концепції «маат» в давньоєгипетській культурі стає ключовим для аналізу її впливу на сучасні переконання та цінності. Актуальність даної статті зумовлена потребою розуміти історичні та культурні аспекти давнього Єгипту, а також їхній вплив на формування сучасного світогляду. Розкриття поняття «маат» дозволяє краще зрозуміти основні принципи, що лежать в основі єгипетської культури та релігії, які мають значний інтерес для дослідження в сучасному контексті.

Крім того, аналіз маату в контексті соціального та політичного устрою стародавнього Єгипту дозволяє нам розуміти роль та функції фараона як гаранта підтримки цього порядку і співтворця стабільності в суспільстві. Це має важливе значення для тих, хто цікавиться історією політичних систем та механізмами влади.

Розуміння впливу природних явищ на культурні та релігійні вірування давнього Єгипту надає можливість краще зрозуміти, як людство сприймало світ довкола себе та взаємодіяло з ним у стародавні часи. Це розширює нашу культурну та історичну свідомість, а також допомагає нам в контексті сучасних екологічних проблем краще зрозуміти значення природних явищ для формування світогляду людства.

Отже, маат, як поняття, є одним із найбільш визначних і цікавих аспектів давньоєгипетської культури та релігії. Єгипетське слово, що часто передається як маат або ма'ат, означає фундаментальний порядок всесвіту в єгипетських віруваннях. Встановлений при створенні світу, маат відрізняє світ від хаосу, що передував і оточував його. Маат охоплює як належну поведінку людей, так і нормальне функціонування сил природи, які роблять життя і добробут можливими. Оскільки дії богів керують природними силами, а міфи виражають ці дії, єгипетська міфологія представляє належне функціонування світу і підтримку самого життя.

Для єгиптян найважливішою людиною, що підтримує маат, є фараон. У міфах фараон є сином різних божеств. Як такий, він є їхнім призначеним представником, зобов'язаним підтримувати порядок у людському суспільстві так само, як вони це роблять у природі, і продовжувати ритуали, які підтримують їх і їхню діяльність [1, с. 146].

За єгипетськими віруваннями, безлад, що передує впорядкованому світу, існує за межами світу як безмежний простір безформної води, уособлений богом Нун. Земля, уособлена богом Гебом, являє собою плаский шматок суші, над яким здіймається небо, зазвичай представлене богинею Нут. Їх розділяє уособлення повітря – Шу. Вважається, що бог

сонця Ра подорожує по небу, по тілу Нут, оживляючи світ своїм світлом. Вночі Ра переходить за західний горизонт у Дуат, таємничу область, що межує з безформною Нун. На світанку він виходить з Дуату на східному горизонті [2, с. 3-7].

Природа неба і місцезнаходження Дуату не визначені. Єгипетські тексти по-різному описують нічне сонце як таке, що подорожує під землею і всередині тіла Нут. На нашу думку, ці пояснення руху сонця є несхожими, але співіснуючими ідеями. Нут являє собою видиму поверхню вод Нун, на якій плавають зірки. Сонце, таким чином, пливе по воді по колу, щоночі заходячи за горизонт, щоб досягти неба, яке вигинається під перевернутою землею Дуат.

Родючі землі долини Нілу (Верхній Єгипет) і Дельти (Нижній Єгипет) лежать в центрі світу в єгипетській космології. За ними – безплідні пустелі, які асоціюються з хаосом, що лежить за межами світу. Десь за ними – горизонт, ахет. Там дві гори, на сході та заході, позначають місця, де сонце входить і виходить з Дуату.

Іноземні народи в єгипетській ідеології асоціюються з ворожими пустелями. Ворожі іноземці, так само, як правило, об'єднуються з «дев'ятьма луками», людьми, які загрожують фараонському правлінню і стабільності маат, хоча народи, союзні або підвладні Єгипту, можуть розглядатися більш позитивно [3, с. 155-156]. З цих причин події в єгипетській міфології рідко відбуваються на чужих землях. Хоча деякі історії стосуються неба або Дуату, сам Єгипет зазвичай є ареною дій богів. Часто навіть міфи, дія яких відбувається в Єгипті, здаються такими, що відбуваються на площині існування, відокремленій від тієї, яку населяють живі люди, хоча в інших історіях люди і боги взаємодіють. У будь-якому випадку, єгипетські боги глибоко прив'язані до своєї рідної землі.

Бачення часу єгиптянами формувалося під впливом навколишнього середовища. Щодня сонце сходило і заходило, приносячи світло на землю і регулюючи людську діяльність. Щороку Ніл розливався, відновлюючи

родючість ґрунту і дозволяючи вести високопродуктивне сільське господарство, яке підтримувало єгипетську цивілізацію. Ці періодичні події надихнули єгиптян бачити весь час як серію повторюваних закономірностей, що регулюються маат, оновлюючи богів і всесвіт. Хоча єгиптяни визнавали, що різні історичні епохи відрізняються своїми особливостями, міфічні закономірності домінують у єгипетському сприйнятті історії.

Багато єгипетських історій про богів характеризуються як такі, що відбувалися в первісні часи, коли боги були явлені на землі і правили нею. Після цього, вірили єгиптяни, влада на землі перейшла до людей-фараонів [1, с. 85]. Ця первісна епоха, здається, передувала початку сонячної подорожі і повторюваним закономірностям сучасного світу. На іншому кінці часу – кінець циклів і розпад світу. Оскільки ці віддалені періоди піддаються лінійній оповіді краще, ніж цикли сьогодення, можна вважати їх єдиними періодами, в яких відбуваються справжні міфи. Проте, до певної міри, циклічний аспект часу був присутній і в міфічному минулому. Єгиптяни вважали, що навіть історії, які відбувалися в той час, були вічно правдивими. Міфи ставали реальністю щоразу, коли відбувалися події, з якими вони були пов'язані. Ці події відзначалися ритуалами, які часто нагадували міфи. Ритуал дозволяв часу періодично повертатися в міфічне минуле і відновлювати життя у всесвіті.

Підводячи підсумки можна зазначити, що концепція «маат» відіграє важливу роль у розумінні давньоєгипетської культури та релігії. Вона не лише визначала порядок всесвіту в єгипетських віруваннях, але й впливала на всі сфери життя – від поведінки людей до функціонування природних сил. Роль фараона як особи, яка маат підтримує, підкреслює його значення як представника божеств і гаранта стабільності в суспільстві.

Подальше розглядання космологічних аспектів, таких як розташування Дуату та природа неба, доповнює наше розуміння

культурних вірувань давнього Єгипту та їхнього впливу на спосіб мислення і життя єгиптян.

Нарешті, аналіз сприйняття часу та історичних подій у контексті міфології підкреслює важливість міфів як способу розуміння світу та регуляції життя в стародавньому Єгипті.

У цілому, розгляд маат та інших аспектів давньоєгипетської культури і релігії допомагає нам краще зрозуміти не лише історичну спадщину цієї цивілізації, але й її вплив на формування сучасного світогляду.

Список використаних джерел:

1. Пінч Дж. Egyptian mythology: a guide to the gods, goddesses, and traditions of ancient Egypt. Нью-Йорк : New York: Oxford University Press, 2004. 257 р.
2. Аллен Дж. П. Genesis in Egypt: the philosophy of ancient egyptian creation accounts. Нью-Хейвен, Коннектикут : Yale Egyptological Studies 2, 1988. 117 р.
3. О'Коннор Д. Egypt's view of 'others. *Never had the like occurred*. Лондон, 2003. Р. 155 – 185.

УДК 94

Тетяна ГАВРИЛЮК,

здобувачка 4 курсу спеціальності 032 Історія та археологія Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Батенко Г., к.іст.н., доцентка

РОЛЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У ФОРМУВАННІ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ДЕРЖАВИ В ЄВРОПІ

Анотація. У статті розглянуто роль католицької церкви в середньовічній Європі. Формування католицької церкви в Європі.

Ключові слова: католицька церква, середньовіччя, Європа.